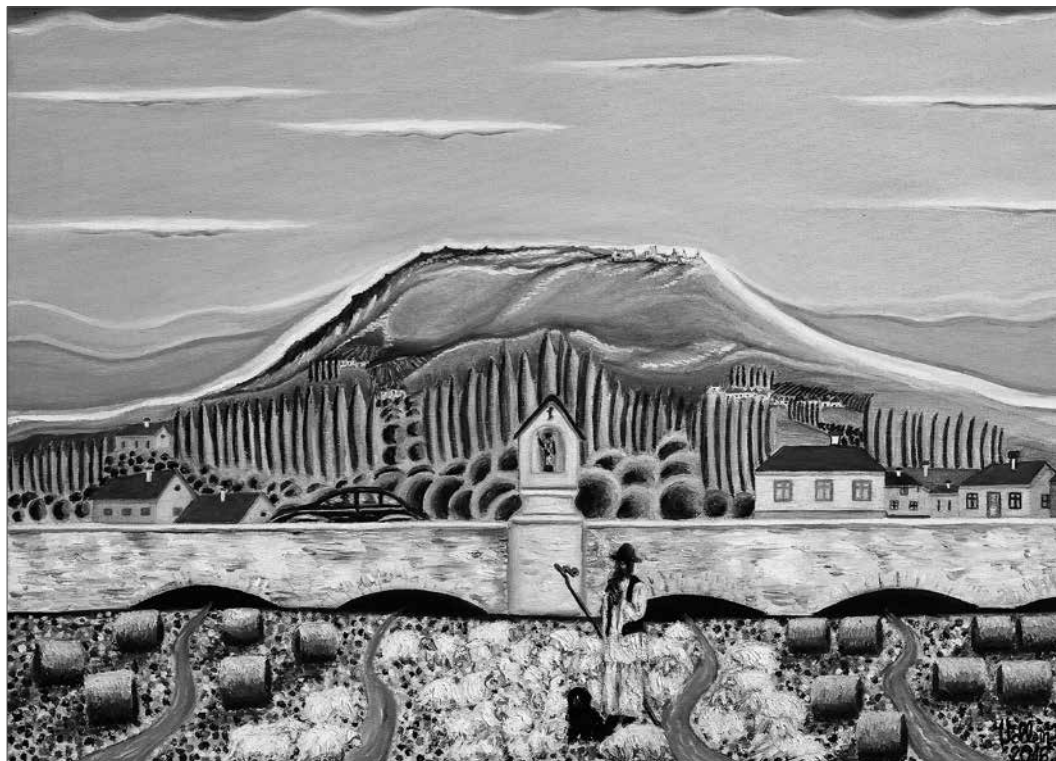

Szemes Péter

Vollein Ferenc Balatoni Tündérországa¹

Vollein Ferenc:
Római híd Tapolca
Diszelben a Csobánccal

A mai világban bizonyosan meglepő, ha egy tehetséges gyermekember – élve az Istentől kapott talentumokkal – már egészen korán elkötelezi magát valamelyik művészeti ág művelése mellett. Aztán még inkább az, ha nem lohad a kezdeti tűz és még az ifjúkorba lépve is kitart a lendület, megmarad az elhivatottság tudata. Persze e kettő: tehetség és kitartás mit sem érne, ha nem társulna hozzá a mesterségbeli tudás, a techné elsajátítása, csiszolása és a biztos háttér, a megfelelő alkotókörnyezet. Szerencsére Ferenc esetében mindez együttáll, hiszen képességeivel jól sáfárkodott, kiváló művésztanároktól (mint Németh Miklós vagy Karner László) tanult,

édesapja gondoskodó szeretete pedig rendezett körülményeket teremtett számára a munkához, a vonyarci ház nyugalmában. Így természeteszerű volt, hogy hamar beérik a vetés, amit díjak és ösztöndíjak sora (köztük Zalaegerszeg művészeti ösztöndíja mellett a MOL Új Európa Alapítványának támogatása és a Nemzet Fiatal Tehetségeiért elismerés), itáliai tanulmányút, 35 önálló kiállítás és három színes művészeti kiadvány, elismert alkotók és mecénások kitüntető figyelme igazol – amilyen Németh János, Somogyi Győző és a Völgyi-Skonda házaspár. S a reményeink szerint még mindig csak emelkedő ívének kezdetén lévő pálya koronája a tavalyi

¹ A Városi Hangverseny- és Kiállítóteremben 2017. február 24-én elhangzott megnyitó szövegének szerkesztett változata.

Vollein Ferenc:
Vonyarcvashegyi
halászok a jégen

esztendőben: Ferenc pápa audienciája, melynek köszönhetően az ifjú festőművész Szent Mártont és édesanyját ábrázoló képe immár a Vatikán egyedülálló gyűjteményét gyarapítja.

A sok rangos megbecsüléshez társul a mai alkalom, mikor Zalaegerszeg művészetkedvelő közönsége köszönti a közelmúltban nagykorúvá lett alkotót, a városunkból indult, köztünk szárbá szökkent tehetséget. Miután Ferenc nemcsak alapfokú tanulmányait végezte itt, de kedves tanárai és kapcsolódó művei mellett első, 2009-es kiállításai is Egerszeghez kötik, természetszerű és talán jelképes is, hogy a munkája utóbbi eredményeit áttekintő tárlatnak éppen a legrepresentatívabb tér, a Városi Hangverseny- és Kiállítóterem adott helyet.

Ha végigtekintünk a falakon látható, mintegy negyven alkotáson, azonnal megerősítést nyer, hogy miért kapta a korpusz a Balatoni Tündérország címet. Az ifjú festő számára ugyanis a pannon tengerhez, a mare nostrumhoz tartozás a legfontosabb lokális önazonosságot teremtő tényező. Nemcsak egyik utolsó, *Önarcképem a Balatonnál és kedves állataimmal* című képe bizonyítja a vízzel és a környező tájjal eljegyzettsé-

gét, de az a szeretet és figyelem is, mellyel e kisvilág és lakói univerzumát ábrázolja. A Balatoni Tündérország Ferencnek nem csupán a vidék, a teremtett természet színei és fényei gyönyörűségét jelenti, ahogyan a győri Szépkilátónál elálmélkodó Eötvös Károly mai utódainak, de hasonlóan mentorához és talán példaképéhez, Somogyi Győzőhöz, annak kultúrtörténetét, mitológiáját, egész szellemiségét is. Az ifjú művész ezért, ahogyan Schiller görögjei, talán még látni véli a mesebeli tájat át- meg átszövő szakrális nyomokat, s itt nemcsak a leáradó, hegyeket és vizet aranyozó-ezüstöző isteni fényre gondolunk, hanem a mítoszhoz, tündérekre is. Kiváló útmutatónak bizonyultak számára e tekintetben – hiszen kapcsolódó munkáit mindig alapos kutatás, felkészülés előzi meg – Lipták Gábor összegyűjtött mondái és a helyi idősektől hallott történetek. Ezek alapján eleveníti újra a tihanyi kecskekörmök születésének legendáját, a hercegisasszony és a szegény fiú, Helka és Kelén szerelmének meséjét vagy a tavi tündérek táncát. Sőt, visszanyúl az antik mitológiához is, számára kedves pannon környezetbe helyezve alakjait: a *Balatoni Ulysses* ladikosának evezője

bizonyára parti Ithakájába gondol haza, míg Dionüszosz jó termésért és borért mondott imájában a vizet ölelő dús lankák mindenkori szőlőmunkásainak fohásza visszahangzik.

A latin csónakos és a fűrtvevő hellén ábrázolásában egy további fontos dolgot is felfedezhetünk: azt a görögös derűt, ami nem teherré, hanem folytonos ünneppé teszi a balatoni ember minden tevékenységét és egész életét (s ami olyannyira jellemzője, hogy a társzművészetek felé lépünk: Takáts Gyula és Keresztury Dezső kötődő lírájának vagy Bertha Bulcsu prózájának) – ennek felismerése és hiteles megjelenítése pedig nagy erénye az ifjú festőnek (láthatjuk a *Balatoni halászfűk a reggeli fényben* és újabb párja, a *Hazatérő halászok az esti fényben* esetében). Másutt, mint az egyik legkorábbi itteni alkotáson, a jóval profánabb *Balatoni magányon* a dolgozó, hálólúzó ember hideg, szinte ellenséges elemek közé vetettsége intonálódik, a *Balatoni viharban* erőfeszítésén és a *Vonyarcvashegyi halászok a jégen* küzdelmében pedig már életre-halálra folyik a tusa. Utóbbi kép – hasonlóan *A keszthelyi Helikoni ünnepségek nyitányához* vagy *A kalapos Deák Ferenc portréjához* – egyértelmű valóságvonatkozással bír: 1729 telén ugyanis 40 halász szerencsésen megmenekült egy őket elsodró jégtábláról. Vonyarci emlékművüket egyébként éppen Németh János készítette el.

A Szentírás és a szentek cselekedetei is fontos ihletforrásai Ferencnek, s e témaválasztás önmagában egyfajta vállalt morális értékrendet, lélektisztaságot tükröz. A kapcsolódó anyagban az Ótestamentum két jelentős alakja is megjelenik: a babiloni fogságban prófétává lett Ezékiel és a z Úrhoz fohászoló Judit – kettőjüket a szóhoz, a beszédhez való különleges viszony is összefűzi: Holofernéz legyőzője „csalfa nyelvet” kért imájában, hogy megtéveszthesse az ellenséges hadvezért, az isteni szózat közvetítője pedig könyvtekerics lenyelése után nyerte el a kapott üzenet átadásának képességét.

Jézus életének jelentős eseményei ugyancsak megjelennek: az először 2012 Adventjében, Keszthelyen kiállított *Triptichon* három „tábláján” az anyai várakozás és a születés misztériuma (*Angyali üdvözet*, *Pásztorok imádása* és *A háromkirályok útja Betlehembe*), a *Modern Golgota I.* és *II.*-n a keresztút és a megfeszítettetés, míg a Völgyi-Skonda házaspár számára készült *Házi szárnyas-oltáron* – mintegy keretbe fogva a Megváltó sorának útját – *Jézus mennybemenetele* és az *Úr angyalai az üres keresztnél*. Ferenc nőalakjai közt természetesen különleges szerepet kap Mária, aki fia áldozatával mindannyiunk édesanyjává, a szeretet példájának felmutatásával a mindenkori édesanyák mintájává vált. A korábbi Szűzanya ábrázolásaihoz képest így a színek jelképisége mellett is különös többletjelentéssel bír a *Cigány Madonna* című kép.

Amint már szóltunk róla: a kedves vidékek amúgy is kiemelt szerepű helyek Ferenc világában. Ilyenné vált itáliai tanulmányútjának élményei hatására a napsütötte, máig a latinitás és a reneszánsz szellemétől áthatott Toszkána. Erről tanúskodnak a *Toszkán táj magyar ecsettel* sorozat (szinte balatoni) otthonosság és alkotói illetékesség érzését sugalló képei. Sőt, a legutóbbi művészeti album fedelén is látható alkotáson maga az ifjú festő is megjelenik, Firenze jelképe, a Cellini szobrát és az aranyművesek házeit őrző Ponte Vecchio előtt. S éppígy a mediterrán életérzés hatja át a *Spanyol táncosnő* finom mozdulatait – melynek különös ellenpontja az itt – az egykori Zsinagógában – igazán megfelelő helyen lévő *Mulatozó zsidó férfiak* zsánere, ahol még a hegedűs játékát is hallani véljük.

Utóbbi derűje – a balatoni képek némelyike vagy az Apokalipszis lovasainak komorsága ellenére – Ferenc egész Tündérországának fundamentuma. Nem kívánhatunk mást a további sikerek mellett az immár ifjúkorba lépett alkotónak, mint hogy őrizze meg magában minél tovább a játékosággal, a sajátos világlátásával egybekapcsolódó derűt is, hiszen a művészetén túl – ahogy Hemingway írta – ez adja az élők halhatatlanságát.

Vollein
Ferenc:
Cigány
Madonna